

СЕКЦІЯ 5. РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Гордієнко В.П.

доцент кафедри менеджменту

Українська академія банківської справи

Національного банку України

м. Суми, Україна

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНУ ЯК ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сталий соціально-економічний розвиток країни та її регіонів суттєво залежить від величини та рівня використання інвестиційного потенціалу, який у сучасних умовах господарювання є рушійною силою економічного зростання. Поняття інвестиційного потенціалу регіону є досить багатогранне з точки зору його формування, сутності, складових і взаємозв'язку з іншими категоріями. У науковій економічній літературі поняттю «інвестиційний потенціал регіону» приділяється достатньо багато уваги, проте відсутній єдиний підхід до його тлумачення. У результаті узагальнення найбільш поширених наукових доробок до розуміння сутності поняття «інвестиційний потенціал регіону» встановлено, що дана категорія досліджується на основі трьох підходів:

1. Інвестиційний потенціал регіону розглядається як сукупність об'єктивних передумов (економічних, соціальних, природно-географічних тощо), необхідних для здійснення інвестиційної діяльності в регіоні;

2. Інвестиційний потенціал регіону – як сукупність інвестиційних ресурсів та факторів виробництва (фінансових, природних, трудових, основного капіталу тощо), необхідних для здійснення інвестиційної діяльності у регіоні;

3. Інвестиційний потенціал регіону – як сукупна можливість території формувати внутрішні та залучати зовнішні інвестиційні ресурси з урахуванням природних, економічних і соціальних умов.

Проведений аналіз наукових підходів до розуміння сутності поняття «інвестиційний потенціал регіону» дозволяє визначити такі загальні його риси. Першою характеристикою інвестиційного потенціалу регіону є наявність певних

умов, за яких формуються внутрішні та залучаються зовнішні інвестиційні ресурси. До цих умов відносяться природно-ресурсний, виробничий та трудоворесурсний потенціали, розвинуті виробнича та соціальна інфраструктури тощо. В цілому ці умови формують сприятливий інвестиційний клімат для інвестиційної діяльності у регіоні. Другою властивістю інвестиційного потенціалу регіону є наявність інвестиційних ресурсів, таких як основні виробничі фонди, матеріальна складова оборотних фондів, нематеріальні ресурси та фінансові кошти, які можуть бути спрямовані на інвестування.

У той же час, у розглянутих підходах до виявлення сутності категорії «інвестиційний потенціал регіону» не враховується рівень попиту та пропозиції на інвестиційні ресурси. На інвестиційному ринку регіону суб'єкти інвестиційної діяльності, на основі своїх стратегій розвитку та інвестиційних потреб, формують інвестиційний попит. З іншого боку суб'єкти інвестиційної діяльності формують інвестиційну пропозицію. За умови відповідності інвестиційного попиту та інвестиційної пропозиції формується інвестиційна привабливість регіону. У той же час інвестиційний процес відбувається в певному середовищі, яке впливає на нього через сукупність умов та факторів, які поєднуються в понятті інвестиційного клімату регіону. Інвестиційний клімат може бути сприятливим, або несприятливим. Сприятливий інвестиційний клімат підвищує інвестиційну привабливість регіону, як об'єкта інвестування, а несприятливий – зумовлює виникнення інвестиційних ризиків. Інвестиційні ризики також виникають тоді, коли інвестиційна пропозиція, яка формується на основі наявного інвестиційного потенціалу, не відповідає інвестиційному попиту в регіоні. Якщо інвестиційний попит перевищує пропозицію, виникає потреба у додатковому залученні інвестиційних ресурсів з інших територіальних соціально-економічних систем, або у вигляді зовнішніх іноземних інвестицій.

Досліджуючи роль регіону в інвестиційному процесі слід відзначити двоїстий його характер: з одного боку регіон виступає як сукупність певних суб'єктів інвестиційної діяльності, а з іншого розглядається як об'єкт

інвестування. У першому випадку регіон відтворює власні інвестиційні ресурси і розміщує їх на території власного регіону або за його межами, зокрема на території інших регіонів України та на території інших держав. У другому випадку регіон може розглядатися як об'єкт інвестування, до якого надходять інвестиційні ресурси, відтворені у самому регіоні та з інших регіонів України чи іноземних держав.

Отже, можна виділити три форми участі регіону в інвестиційному процесі:

1) регіон – як сукупний інвестор власної економіки, що характеризує здатність соціально-економічної системи території акумулювати власні інвестиційні ресурси для потреб економіки регіону і його соціальної сфери;

2) регіон – як інвестиційний донор, що характеризує здатність соціально-економічної системи території формувати власні інвестиційні ресурси та розміщувати їх надлишок (понад регіональний попит) в інших регіонах;

3) регіон – як інвестиційний реципієнт, що характеризує можливість соціально-економічної системи території залучати зовнішні інвестиційні ресурси з інших регіонів країни та іноземних держав (імпорт інвестицій).

Тоді економічну категорію «інвестиційний потенціал регіону» можна визначити як суб'єктно-об'єктну єдність учасників інвестиційного процесу, взаємодія яких лежить в основі формування регіонального інвестиційного ринку, характеризує збалансованість інвестиційного попиту та пропозиції, визначає можливість відтворення інвестиційних ресурсів у регіоні та обсяги їх міжтериторіального руху.

Таким чином інвестиційний потенціал регіону характеризує можливості соціально-економічної системи регіону акумулювати власні інвестиційні ресурси, залучати з інших територій та іноземних держав, а також використовувати їх для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку регіону у відповідності до його потреб за сприятливих природно-географічних, соціальних, економічних та політичних умов.